

Suomen kotimaanmatkailun pitkjänteinen ja kokonaisvaltainen kehittäminen

Matkailun merkitys

Matkailu on maailman voimakkaimmin kasvava elinkeino ja arvoltaan maailmanlaajuisesti jo kolmanneksi suurin vientisektori. Matkailun kehitysnäkymät ovat erinomaiset. Myös Suomessa maahamme suuntautuva matkailu on merkittävä vientisektori, jonka kasvutavoitteet on asetettu erittäin korkealle.

Vientiin rinnastettava matkailutulo ulkomailta Suomeen oli 3,9 miljardia euroa vuonna 2015, mikä tekee matkailusta Suomen viidenneksi suurimman vientisektorin.

Matkailun aikaansaamasta kokonaiskysynnästä, joka vuonna 2015 oli lähes 14 miljardia euroa, oli kotimaisten matkailijoiden kysynnän osuus 73 prosenttia eli noin 10 miljardia euroa ja ulkomaisten matkailijoiden osuus 27 prosenttia eli 3,9 miljardia euroa.

Vuonna 2016 Suomessa kirjattiin yhteensä noin 20,4 miljoonaa yöpymistä, joista runsaat 14,6 miljoonaa eli 71 prosenttia oli kotimaisia ja 5,8 miljoonaa eli 29 prosenttia ulkomaisia.

Matkailuelinkeino on merkittävä työllistäjä. Matkailutoimialoilla vuonna 2015 oli lähes 140.000 työntekijää eli n. 5,5 % Suomen työllisistä. Nuorten osuus on merkittävä, n. 30% .

Matkailu on noussut Suomessakin yhdeksi merkittävimmistä elinkeinoista ja sen vaikutus kansantaloutemme ja hyvinvointimme kehitykseen on suuri. Aluepoliittisesti matkailulla on tärkeä rooli.

Kansainvälistyvässä maailmassa ja Euroopan integraatiossa kotimaanmatkailulla on taloudellisen vaikuttavuuden lisäksi myös toisenlainen, hyvinkin merkittävä rooli. Yksittäisen kansalaisen ja kansallisen identiteetin kannalta on yhä tärkeämpää painottaa myös oman maan tuntemista ja sen luonnon ja kulttuurin kokemista. Tähän matkailu kotimaassa antaa mitä parhaimman mahdollisuuden.

Myös ekologisuuden kannalta lähi- ja kotimaanmatkailua tulisi entisestään korostaa.

Kotimaanmatkailun tilanne

Matkailua koskevassa julkisessa keskustelussa on pääasiassa keskitytty ulkomailta Suomeen suuntautuvaan matkailuun ja sen kehitysnäkymiin. Vähemmälle huomiolle jää suomalaisten kotimaanmatkailu, vaikka matkailumme elinkelpoisuus ja menestyminen on ollut ja on jatkossakin täysin riippuvainen kotimaanmatkailusta ja sen kehittymisestä.

Mitä ilmeisimmin syynä tilanteeseen on se, että vuosituhannen vaihteesta lähtien kotimaanmatkailun kokonaisvaltainen kehittäminen ja edistäminen Suomessa ei ole enää ollut kenenkään vastuulla. Sen jälkeen kun Suomen Matkailuliitto vuonna 2001 oli joutunut lopettamaan toimintansa, luopui myös MEK / Visit Finland kaikista kotimaan toiminnoista ottamatta huomioon päätöksensä kielteisiä vaikutuksia koko matkailumme kehitykseen.

Kotimaanmatkailun edistäminen on jäänyt matkailualan yritysten, eri järjestöjen ja yhteisöjen

sekä kunta- ja maakuntasektorin aloitteellisuuden ja kantokyvyn varaan. Ne ovat ansiokkaasti edistäneet ja kehittäneet tärkeinä pitämiään tuotteita ja palveluita omalla alueellaan, mutta ne eivät ole voineet tuoda kotimaanmatkailun edistämiseen sen tarvitsemaa pitkäjänteisyyttä ja kokonaisvaltaisuutta. Tilanne on haitannut kotimaanmatkailun kautta saatavissa olleiden hyötyjen realisoitumista.

Suomalaisten matkustus

Esityksessämme Matkailun yhteistyöryhmän työvaliokunnalle 16.3.2017 olemme tarkemmin käsitelleet kotimaanmatkailun kehittämistä vertaillen myös kehitystämme verrokkimaihin eli Ruotsiin, Norjaan ja Tanskaan. Kehitystä Suomen kotimaisen matkustuksen kannalta vuosina 2010 – 2014/2016 voidaan pitää epätydyttävänä.

Myös matkustustaseen kehitys on epätydyttävä, mikä suurelta osin johtuu suomalaisten ulkomaanmatkailun voimakkaasta kasvusta viime vuosina. Sinänsä ulkomaille suuntautuva matkustus on terve ilmiö, mikä kertoo mm. kansalaisten ostovoiman lisääntymisestä, kiinnostuksesta ulkomaisia kohteita ja palveluita kohtaan sekä erityisesti näiden parantuneesta saatavuudesta ja saavutettavuudesta. Mutta todennäköisesti myös siitä, että ei ole kyetty herättämään suomalaisissa riittävän vahvaa halua matkailla kotimaassaan. Kotimaan matkailutarjonta on myös hajallaan eri alustoilla ja kanavissa ja vaikeasti löydettävissä.

On vahinko, jos moni suomalainen kokee, että joutuu lentämään kauas tai vähintään Eurooppaan saadakseen unohtumattomia matkailukokemuksia. Alkuperäinen esitys on liitteenä.

Suomen matkailun kehityksen varmistaminen

Suomen matkailun kehitykselle on asetettu haastava kokonaistavoite: Suomen tulisi olla Pohjois-Euroopan ykkösmatkailukohde vuonna 2025 ja kokonaismatkailutulon samana vuonna noin 20 miljardia euroa. Näihin tavoitteisiin pääsemiseksi on vientiponnistelujen lisäksi hyödynnettävä olemassa olevat mahdollisuudet kotimaanmatkailumme ja sitä kautta myös koko matkailuelinkeinomme kehittämiseen.

Matkailun kehittymisen ja kasvun perustana on riittävä matkailupalveluiden kokonaistarjonta ja käytettävissä olevien muiden resurssien määrä. Pääasiassa ulkomailta Suomeen suuntautuvan matkustuksen kasvun takia, juuri huippusesongin aikana ja tietyillä alueilla, matkailupalveluiden käyttöaste ja kannattavuuskin ovat hyvällä tasolla, mutta hotellikapasiteetti muodostaa jo nyt pullonkaulan huippusesongin kehitykselle. Näin on mm. Lapissa, missä ulkomaisten matkailijoiden määrä on voimakkaassa kasvussa. Kasvupotentiaalin hyödyntäminen edellyttää majoituskapasiteetin lisäämistä ja myös panostuksia kotimaanmatkailun lisäämiseksi, koska ilman kasvavaa kotimaanmatkailua matkailupalveluita ei kannattavasti kyetä lisäämään vastaamaan ulkomaisen kysynnän kasvua huippusesonkien aikana.

Kotimaanmatkailun lisääminen

Matkailuelinkeinomme ja myös kansantaloutemme sekä hyvinvointimme kehityksen kannalta on välttämätöntä, että suomalaiset matkustavat enemmän kotimaassaan.

Esitämme, että kotimaanmatkailuamme tulee jatkossa kehittää kokonaisvaltaisesti ja pitkäjänteisesti osana maamme matkailun edistämistä ja kehittämistä samalla tavoin kuin toimitaan ulkomaisten matkailijoiden saamiseksi Suomeen. Tarvitaan uudenlaista ajattelua ja toimintaa valtiovallan, kuntien ja maakuntien, matkailuelinkeinon ja alan muiden yhteisöjen kesken resursseja unohtamatta. Työ- ja elinkeinoministeriön tulee olla aktiivinen ja valmistella asiaa sen käytäntöön saattamiseksi.

Kotimaan matkailutarjonta on hajallaan eri alustoilla ja kanavissa sekä vaikeasti löydettävissä.

Esitimme 16.3.2017 Matkailun yhteistyöryhmälle, että työ- ja elinkeinoministeriön toimesta valmistellaan pikaisesti suunnitelma nykyisen visitfinland.com sisällön kääntämiseksi suomen kielelle ja tarvittavissa määrin sopeutettavaksi kotimaisen matkailijan tarpeisiin. Palveluiden varattavuus tulee huomioida riittävässä määrin jo ensimmäisessä vaiheessa. Varattavuutta tulee parantaa ja laajentaa tarpeen mukaan myöhemmässä vaiheessa. Toivomme, että asia etenee käytännön toimiin.

Koulujen loma-aikojen tulee seurata Euroopan lomakautta

Koulujen ja muiden oppilaitosten syyslukukauden alkaminen elokuun puolivälissä tai jopa aikaisemminkin vähentää matkailupalveluiden tarjontaa Suomessa merkittävästi, sillä valtaosa maamme kesäkauden matkailukohteista toimii pääosin kotimaisten matkailijoiden varassa. Matkailukohteiden sulkeminen keskellä Euroopan parasta loma-aikaa aiheuttaa huomattavia menetyksiä Suomen matkailulle.

Esitämme, että koulutyön alku siirretään elokuun loppuun ja vastaavasti kesälomien alku kesäkuun puoleen väliin.

Toivomme, että Matkailun yhteistyöryhmä huomioi esityksemme kotimaanmatkailun kehittämisen tärkeydestä ja pyrkii saamaan siitä kirjauksia tulevan hallituksen ohjelmaan sekä vie myös soveltuvilta osiltaan esityksiämme käytännössä eteenpäin. Tarvittaessa annamme mielellämme lisätietoja.

Sipoossa 15.11.2017

Suomen Matkailijayhdistys SMY ry:n neuvottelukunnan puolesta

Matti Orama
Puheenjohtaja